

Co máme dělat, když máme doma předškoláka?

Plnění povinnosti školní docházky

Zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 1. dubna do 30. dubna kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku. Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad.

Odklad povinné školní docházky

Není-li dítě tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte v době zápisu dítěte k povinné školní docházce, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení (PPP, SPC), a odborného lékaře nebo klinického psychologa. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.

Přípravné třídy

- Jsou zřízeny pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, přednostně děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky.
- O zařazování žáků do přípravné třídy základní školy rozhoduje ředitel školy na žádost zákonného zástupce dítěte a na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení (PPP, SPC) které k žádosti přiloží zákonný zástupce.

Dodatečný odklad školní docházky

Pokud dítě do školy nastoupí, ale pro nezralost není schopno se adaptovat na školní zátěž, ředitel školy může se souhlasem zákonného zástupce rozhodnout o dodatečném OŠD v průběhu 1. pololetí školního roku, (tj. do 31.1). Není nutné vyšetření v PPP.

Předčasný nástup do školy

Dítě, které dosáhne šestého roku věku v době od září do konce června příslušného školního roku, může být přijato k plnění povinné školní docházky již v tomto školním roce, je-li přiměřeně tělesně i duševně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce. Podmínkou přijetí dítěte narozeného v období od září do konce prosince k plnění povinné školní docházky podle věty druhé je také doporučující vyjádření školského poradenského zařízení, podmínkou přijetí dítěte narozeného od ledna do konce června doporučující vyjádření školského poradenského zařízení a odborného lékaře, která k žádosti přiloží zákonný zástupce.

Školní zralost

Zralost pro nástup školní docházky je dosažení takové úrovně tělesného, rozumového, citového a sociálního vývoje u dítěte, v rámci které je schopno úspěšně zvládat požadavky a nároky spojené se vstupem do školy.

Posouzení školní zralosti

Školní zralost je hodnocena nejčastěji na úrovni tělesné, kognitivní, emoční a sociální vyspělosti. Jednotlivé oblasti se vzájemně ovlivňují.

1. Fyzická zralost

Tělesná vyspělost dítěte – somaticky slabé děti mohou být zvýšeně unavitelné, nedokážou se vyrovnat somaticky větším a silnějším spolužákům.

Zdravotní stav – zvýšená nemocnost, zameškaná výuka, zvýšené požadavky na dohánění učiva.

2. Psychická zralost

Dosažení dostatečné úrovně v oblasti poznávacích a rozumových funkcí.

Vnímání – dítě je schopno z vnímaného celku vyčleňovat jednotlivé části a původní celek z nich opět složit. Jde o sluchové a zrakové vnímání = předpoklad úspěšné výuky čtení a psaní.

- Zrakové vnímání a paměť
- Koordinace oka a ruky = vizuomotorická koordinace
- Vnímání figury a pozadí
- V předškolním věku je dítě schopno vnímat a uvědomovat si polohu předmětu v prostoru
- V předškolním období je charakteristický obsah zrakového vnímání s konkrétním obsahem
- Vnímání je zaměřeno spíše na celek než na detail, tomuto předchází vnímání jednotlivých částí. Toto je podstatné pro zrakovou analýzu a syntézu
- Vnímání prostoru, času
- Zrakové a sluchové vnímání

Motorika – ukázněná, zacílená pohybová aktivita. Po určitou dobu je dítě schopno své motorické chování ovládat, kontrolovat, posedět klidně. Jemná motorika – hmatové vnímání – modelování apod., laterality, správný úchop - špetkový úchop. Hrubá motorika. Grafomotorika.

Kresba – v tomto období již kresba věrněji odráží skutečnost. Dítě je schopno obkreslit jednodušší předlohu (složenou z písmen či geometrických vzorů). Kresba přechází pozvolna k syntetickému znázornění postav a dalších objektů, již podle ucelené představy. Správné pracovní návyky u kresby – držení těla, držení psacího prostředku, postavení ruky u kreslení, uvolnění ruky, tlak na podložku. Laterality ruky, oka.

Rozumové poznání – umožňuje dětem lépe se orientovat ve světě kolem něho, v tvarech, kresbách, dějích. Lépe postihuje podobnosti a rozdíly, začíná chápat vztahy a souvislosti. Dospívá ke zevšednění a kategorizaci. Paměť se stává trvalejší a záměrnější. Dítě překonává dětský egocentrismus a vstupuje pozvolna do období realizmu.

Řeč – dítě je schopno mluvit ve větách, jednodušších souvětích, bez agramatismů; vypovídat o světě kolem sebe.

Pracovní vyspělost – školsky zralé dítě dokáže rozlišit hru od povinností a zadaný úkol se snaží splnit a dokončit a to i tehdy pokud se objeví překážky. Vědomě zaměřovat pozornost žádoucí směrem i k podnětům, jež samy o sobě nejsou lákavé novostí či proměnlivostí. K pracovní zralosti patří i odpovídající psychomotorické tempo.

3. Sociální a emocionální zralost

Dítě se dovede odloučit od rodiny, podřídit se autoritě pedagoga, začlenit se do skupiny vrstevníků, přijímat nové role. Mělo by být schopno již odložit plnění svých bezprostřední přání. Tyto předpoklady se projevují zpravidla již před nástupem do školy, zejména při společných hrách či plnění drobných povinností.

Příčiny nezralosti

- Nedostatky v somatickém vývoji a zdravotním stavu
- Opožděný mentální vývoj, snížení kognitivních dovedností
- Nerovnoměrný vývoj, oslabení dílčích funkcí a schopností
- Neurotický povahový vývoj, neurotické rysy a symptomy
- Nedostatky ve výchovném prostředí a působení na dítě – vlivy deprivace

Drobné vývojové nerovnoměrnosti jsou u dětí obvyklé, protože každé dítě se vyvíjí vlastním tempem v závislosti na vnitřních předpokladech a vnějších formujících vlivech. Pokud jsou vývojové nerovnoměrnosti včas rozpoznány, lze je v mnoha případech úspěšně vyrovnat záměrným a cíleným působením ještě dříve, než dítě do školy nastoupí. Výraznější vývojová nevyzrálost (ať už jsou její příčiny jakékoliv) je však významnou překážkou pro úspěšnost a spokojenost dítěte ve škole. Řešením může být odložení školní docházky o 1 rok.

Zdroje:

- Školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.
- ŘÍČAN, P., KREJČÍŘOVÁ, D. a kol. Dětská klinická psychologie, 4. vyd. Praha: Grada, 2011.
- ALLEN, E., MMAROTZ, L. R. Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let. Praha: Portál, 2002.

Užitečné odkazy

- [Metodický portál RVP – Předškolní vzdělávání](#)
- [Předškoláci](#)